

SELVITYS ALLE KOULUIKÄISTEN KERHOTOIMINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ JA TOIMINTAPAIKOISTA KOKO KAUPUNGISSA

Lahden kaupunki, Sivistyksen palvelualue, Lasten ja nuorten kasvun vastuualue, Yhteiset palvelut
Selvitystiedot koonnut palvelupäällikkö Merja Keski­väli
5.12.2017

Sisällys

1.	Selvitystehtävän toimeksianto.....	2
2.	Johdanto alle kouluikäisten kerhotoiminnan järjestämisen nykytilaan.....	2
2.1.	Toiminnan hallinnointi.....	2
2.2.	Toiminta ja tavoitteet.....	3
2.3.	Toimintapaikat.....	3
2.4.	Leikkipuistot ja kerhojen toimintaympäristöt.....	3
2.4.1	Tilakeskuksen suorittama rakennusten kuntokartoitus.....	3
2.4.2	Kuntokartoitustulokset kerhoittain.....	4
2.5.	Toiminnan järjestämisen kustannukset.....	8
2.5.1	Henkilöstökulut.....	8
2.5.2	Kerhojen vuokra-, siivous- ja sähkökulut vuodelta 2016.....	9
2.5.3	Viheralueiden kunnossapitokustannukset 2016.....	9
3.	Palautekyselyn tulokset (liitteet).....	9
3.1.	Kyselyn taustatietoja.....	10
4.	Varhaiskasvatustilainsäädännön kehitys.....	11
4.1.	Lahden kaupunki varhaiskasvatussuunnitelma 1.8.2017.....	11
4.1.1	Varhaiskasvatuksen tehtävät ja yleiset tavoitteet.....	11
4.1.2	Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet.....	12
4.1.3	Varhaiskasvatuksen toimintamuodot Lahdessa.....	12
5	Avoin varhaiskasvatus, malleja muulta Suomesta.....	13
6	Palvelumuotoilun toimenpide-ehdotukset.....	13
6.1.	Palvelumuotoilun vaikutus nykyiseen toimintamalliin.....	14
6.1.1	Jalkarannan kerhon toiminta ja henkilöstö liitetään osaksi Jalkarannan päiväkodin toimintaa.....	14
6.1.2	Launeen perhepuiston kerhon toiminta jatkuu nykyiseen tapaan.....	14
6.1.3	Launeen perhepuiston muu toiminta.....	15
6.1.4	Loviisanpässin kerhon toiminta jatkuu nykyiseen tapaan.....	15
6.1.5	Loviisanpässin kesätoiminta jatkuu kesällä 2018.....	15
6.1.6	Hirsimetsän kerhon toiminta lopetetaan.....	16
6.1.7	Tanssimäen kerhon toiminta lopetetaan.....	16

1. Selvitystehtävän toimeksianto

Selvityksen tehtävänä on arvioida Lahden kaupungin järjestämän alle kouluikäisten kerhotoiminnan toteutuminen varhaiskasvatussuunnitelman mukaisena varhaiskasvatuksen toimintamuotona, toiminnan toteuttamisen kustannukset, toimitilojen kunto, yksityisen ja kolmannen sektorin palveluntuottajien mahdollisuuksia tuottaa alle kouluikäisten kerhotoimintaa.

Selvityksen laatiminen perustuu Lahden kaupungin (kaupunginjohtaja 10.10.2017) Talousarvio 2018, Taloussuunnitelma 2018–2020 kirjauksiin, jonka mukaan selvitetään alle kouluikäisten kerhotoiminnan järjestäminen ja toimintapaikat.

Lasten ja nuorten kasvu vastuualue

Toiminnan kuvaus

Lasten ja nuorten kasvun vastuualue sisältää varhaiskasvatuspalvelujen, perusopetuksen ja nuorisopalvelujen palveluyksiköiden toiminnan sekä yhteiset palvelut yksikön käyttömenot. Vastuualueen yhteinen palvelutuotanto lisää lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia. Vastuualueen keskeisinä tehtävinä ovat hyvinvointityön edistäminen kaupunkitasolla sekä palveluyksiköiden yhteisten prosessien ja alueellisen yhteistyön kehittäminen ja koordinointi. Lasten ja nuorten kasvu -vastuualueen toimijoiden yhteistyö toteutuu ydinprosessien mukaisesti. Ydinprosessit ovat:

1. Hyvä oppiminen ja kasvu
2. Osallisuus ja yhteisöllisyys
3. Hyvinvointi ja turvallisuus

Varhaiskasvatuspalvelujen toiminta-ajatuksena on tarjota lahtelaisille lapsiperheille laadukasta varhaiskasvatusta ja esiopetusta perheiden tarpeita vastaavasti.

Perusopetuspalvelut huolehtii kaupungin perusopetuksesta sekä osaltaan esiopetuksesta ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta hyväksytyjen tavoitteiden mukaisesti.

Nuorisopalvelut edistävät nuorten hyvinvointia yhteisöllisellä ja yksilöllisellä tuella ja toiminnalla.

Toiminnan painopistealueet

Kaupungin vuoden 2016 palveluverkkopäätökseen sisältyneitä uudisrakennus- ja perusparannushankkeita sekä toimintayksiköiden yhdistymisiä toteutetaan taloussuunnittelukaudella suunnitelman mukaisesti (kuvattu talousarvioesityksessä Tilakeskuksen osuudessa). Vuoden 2018 aikana täsmennetään palveluverkkoon ja toimitiloihin liittyvät muutostarpeet eri palvelualueilla. Tarkastelu on osa kaupungin palveluohjelman suunnittelukokonaisuutta. Esitykset muutoksista palveluverkossa ja investoinneissa tuodaan erikseen Sivistyslautakunnan päätettäväksi kevään 2018 aikana. Erityisesti palveluverkon tarkastelu painottuu itäisellä alueella Nastolan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluihin ja kiinteistöihin sekä pohjoisella alueella Ahtialan alueen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelukokonaisuuteen ja kiinteistöihin. Lisäksi selvitetään alle kouluikäisten kerhotoiminnan järjestämistä ja toimitiloja koko kaupungissa. Palveluverkkoselvityksen ohella jatketaan aikaisemmin päätettyjen hallinnollisten yhdistymisten ja palveluverkkomuutosten toteutusta, suunnittelua ja työyhteisöjen tukiprosesseja muutostilanteissa.

2. Johdanto alle kouluikäisten kerhotoiminnan järjestämisen nykytilaan

2.1. Toiminnan hallinnointi

Alle kouluikäisten kerhotoimintaa järjestettiin aikaisemmin varhaiskasvatuspalvelujen päivähoidon kerhoina nykyisissä toimintapaikoissa. 1.8.2011 alkaen toimintaa hallinnoi, koordinoi ja toteuttaa

Lahden kaupungin sivistyksen palvelualue, Lasten ja nuorten vastualue, yhteiset palvelut. Suunnittelu- ja kehittämispäällikkö vastaa toiminnasta, palvelupäällikkö on kerhotoiminnan ohjaajien esimies ja kerhotoiminnan ohjaaja kerhonsa henkilöstön esimies.

Kerhotoiminnan ohjaaja toimii kerhonsa esimiehenä ja hänen tehtävänsä ovat:

- johtaa ja kehittää kerhonsa toimintaa
- vastata kerhonsa toiminnan suunnittelusta ja organisoinnista strategian mukaisesti, vastata kerhonsa toiminnasta ja taloudesta sekä seurannasta ja arvioinnista sekä osaamisen ja laadun kehittamisestä
- vastata kaupungin strategian, talousarvion ja käyttösuunnitelman sekä toimivallan delegoinnin perusteella määrätyistä ja esimiehen määräämistä tehtävistä
- päättää alle kouluikäisten kerhotoimintaan ottamisesta

Lahden kaupungin hallintosäännön mukaan sivistyslautakunta päättää alle kouluikäisten kerhotoiminnan järjestämisestä.

2.2. Toiminta ja tavoitteet

Alle kouluikäisten kerhotoiminta on Lahden kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman mukainen varhaiskasvatuksen toimintamuoto. Lahdessa toiminta on ohjattua varhaiskasvatusta alle kouluikäisille lapsille. Tämän lisäksi kerhoissa voidaan tarjota myös avointa kerhotoimintaa lahtelaisille lapsiperheille. Toiminnan kohderyhmänä ovat kotona olevat 3. - 6. -vuotiaat lahtelaiset lapset. Perhe ei voi käyttää kahta kunnallista palvelua samanaikaisesti.

Alle kouluikäisten kerhotoimintaa järjestään myös avoimena toimintana, jolloin lapsen kanssa toimintaan osallistuu lapsen huoltaja(t) tai huoltajan nimeämä varahenkilö. Tarjottava kerhomäärä vaihtelee eri kohderyhmien ja kerhopaikkojen kesken.

Lahden kaupungin alle kouluikäisten kerhotoiminnan toimintasuunnitelma on tehty tukemaan toiminnan toteuttamista. Toimintasuunnitelmassa ohjeistetaan ja määritellään toiminnan kannalta oleellisia periaatteita. Lahden kaupungin järjestämä alle kouluikäisten kerhotoiminta on laadullisesti samantasoisista kerhopaikasta riippumatta.

Alle kouluikäisten kerhotoiminnan yleisenä tavoitteena on monipuolisen ja laadukkaan kerhotoiminnan ja avoimen toiminnan järjestäminen turvallisessa ja virikkeellisessä ympäristössä ammattitaitoisen henkilöstön ohjaamana. Toiminnassa toteutetaan Lahden kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman mukaista varhaiskasvatusta.

2.3. Toimintapaikat

Toimintaa toteutetaan viidessä eri toimintapaikassa: Hirsimetsän, Jalkarannan, Launeen perhepuiston, Loviisan pässin kerhossa ja Tanssimäen kerhossa.

2.4. Leikkipuistot ja kerhojen toimintaympäristöt

Lahden kaupungin tekninen ja ympäristötoimiala / kaupunkiympäristö vastaa leikkipuistojen kunnosta ja korjauksista. Kiinteä ulkoleikkivälineistö on kaikkien leikkipuiston kävijöiden käytössä. Muu leikkivälineistö on asiakkaiden käytössä kerhojen aukioloaikana.

2.4.1 Tilakeskuksen suorittama rakennusten kuntokartoitus

Liite 2

19.1.2015

YHTEENVETO PÄIVÄKOTIRAKENNUSTEN KUNNOSTA

Omistus: Omat rakennukset ja Varhaiskasvatuksen käytössä

Tekninen kunto-% muodostuu teknisen arvon ja jälleenhankinta-arvon suhteesta 1.1.11 (Haahtela KT)

Teknisen kunnan rakennuskohtainen tavoitetaso on 75%, jolloin korjausvelkaa ei enää muodostu

Tunnus	Rakennuksen nimi	Rak.v.	hum ²	brm ²	rm ³	tekn kunto%	pisteet
R1165	Tanssimäen kerho	1970	96	117	470	60,4	15
R1166	Launeen perhepuisto huoltorak	1989	165	196	608	58,6	21
R1164	Hirsimetsän kerho	1990	127	151	612	73,3	21
R1155	Loviisanpässin leikkirakennus	2004	164	198	654	86,6	37
Varhaiskasvatus yhteensä:			30 097	34 780	132 363	75,1	keskiarvo
						2012:	<u>25,1</u> 21,9

2.4.2 Kuntokartoitustulokset kerhoittain

Tanssimäen kerho, pisteet 15

	0	1	2	3	4	5
1 Salaojat ja pintakuivatus rakennuksen vieressä			x			
2 Alapohja ja kellarin rakenteet		x				
3 Ulkoseinät ja ikkunat			x			
4 Vesikate ja yläpohja			x			
5 Tiloissa olevat kosteusriskit			x			
6 Lämpöputket, viemärit, vesijohdot			x			
7 Ilmanvaihto			x			
8 Sähköjärjestelmät			x			
9 Telejärjestelmät (antenni-, atk-, kamera-, palo- ja turvavalojärjestelmät)			x			

Kuntopassissa ei sanallista arviota tai kommentteja.

Launeen perhepuisto, pisteet 21

	0	1	2	3	4	5
1 Salaojat ja pintakuivatus rakennuksen vieressä			x			
2 Alapohja ja kellarin rakenteet		x				
3 Ulkoseinät ja ikkunat		x				
4 Vesikate ja yläpohja			x			
5 Tiloissa olevat kosteusriskit			x			
6 Lämpöputket, viemärit, vesijohdot			x			
7 Ilmanvaihto		x				
8 Sähköjärjestelmät			x			
9 Telejärjestelmät (antenni-, atk-, kamera-, palo- ja turvavalojärjestelmät)			x			

21

Tekninen kunto

Asteikko
35-40
29-34
23-28
17-22
alle 17

välttävä heikko

Lisätietoja: lattiat kylmät, rakennettu alunperin puolilämpimäksi / kylmäksi tilaksi puutteellinen eristys, sähkölämmitys

Kommentteja:

Tehdyt kuntoselvitykset

Ei löytynyt kuntoselvityksiä m-asema/tarkisto.

Hirsimetsän kerho, pisteet 21

	0	1	2	3	4	5
1 Salaojat ja pintakuivatus rakennuksen vieressä			x			
2 Alapohja ja kellarin rakenteet			x			
3 Ulkoseinät ja ikkunat			x			
4 Vesikate ja yläpohja				x		
5 Tiloissa olevat kosteusriskit				x		
6 Lämpöputket, viemärit, vesijohdot				x		
7 Ilmanvaihto					x	
8 Sähköjärjestelmät			x			
9 Telejärjestelmät (antenni-, atk-, kamera-, palo- ja turvavalojärjestelmät)			x			

21

Tekninen kunto

Asteikko
35-40
29-34
23-28
17-22
alle 17

välttävä heikko

Sanallinen arvio osatekijän kunnosta: radonpitoisuus ollut ennen remonttia korkea, sähkölämmitys

Kommentteja:

Tehdyt kuntoselvitykset

Ei löytynyt kuntoselvityksiä m-asema/tarkisto.

Loviisan pässin kerho, pisteet 37

Salaojat ja pintakuivatus rakennuksen vieressä						x
Alapohja ja kellarin rakenteet						x
Ulkoseinät ja ikkunat						x
Vesikate ja yläpohja						x
Tiloissa olevat kosteusriskit						x
Lämpöputket, viemärit, vesijohdot					x	
Ilmanvaihto					x	
Sähköjärjestelmät					x	
Telejärjestelmät (antenni-, atk-, kamera-, palo- ja turvavalojärjestelmät)					x	

37

Tekninen kunto

erinomainen		Asteikko
hyvä		35-40
tydyttävä		29-34
välttävä		23-28
heikko		17-22
		alle 17

Lisätietoja: sähkölämmitys

Kommentteja:

Tehdyt kuntoselvitykset

Ei löytynyt kuntoselvityksiä m-asema/tarkisto.

Jalkarannan kerho toimii Monitoimitalo Jalossa.

2.5. Toiminnan järjestämisen kustannukset

2.5.1 Henkilöstökulut

Alle kouluikäisten kerhot					
Talousarvio 2016	760 200				
Talousarvio 2017	762 800				
Toteuma 2016		APIP-palkat			
Loviisanpässin kerho	203 285	73 740,0	129 545,0		Vähennetään
Hirsimetsän kerho	118 242		118 242,0		kustannuksista
Tanssimäen kerho	104 948	38 465,5	66 482,5		APIP-palkat
Launeen perhepuisto	274 733		274 733,0		
Jalkarannan kerho	93 248		93 248,0		
	794 456		682 250,5		
Lapsia yhteensä 2016	155		4 401,62		Kustannukset 2016 /lapsi
Lapsia yhteensä 2017	115		5 932,61		Kustannukset 2017/lapsi
Henkilöstökulut 2016					
- vähennetty APIP-palkat	465 271,5		3 001,75		Hlökustannukset 2016 /lapsi
Asiakasmaksut 2016	61 088		394,12		Asiakasmaksutulot 2016 /lapsi

2.5.2 Kerhojen vuokra-, siivous- ja sähkökulut vuodelta 2016

Kustannuspaikka	Kustannuslaji	Voimassa oleva talousarvio 2016	Tot. 2016 01 - 12	Tot %	TP 2015 01 - 12	Ed.v. %	
101050111	Lovisanpässin kerho	Puhdistus- ja siivou	5 000	7 523	150,5	6 551	100,0%
		Sähkö	4 700	4 203	89,4	4 095	100,0%
		Rak. ja huon. vuokra	28 100	28 080	99,9		
		Muut vuokrat				27 900	100,0%
		Tulos	37 800	39 806	105,3	38 545	100,0%
101050112	Hirsimetsän kerho	Puhdistus- ja siivou	5 500	5 724	104,1	5 724	100,0%
		Sähkö	2 900	3 488	120,3	3 548	100,0%
		Rak. ja huon. vuokra	15 700	15 648	99,7		
		Muut vuokrat		114	—	15 699	100,0%
		Tulos	24 100	24 974	103,6	24 971	100,0%
101050113	Tanssimäen kerho	Puhdistus- ja siivou	3 200	3 218	100,6	3 058	100,0%
		Sähkö	2 600	2 315	89,0	2 201	100,0%
		Rak. ja huon. vuokra	12 200	12 204	100,0		
		Muut vuokrat				12 120	100,0%
		Tulos	18 000	17 736	98,5	17 379	100,0%
101050114	Launeen perhepuisto	Puhdistus- ja siivou	6 300	6 157	97,7	6 157	100,0%
		Sähkö	7 800	7 930	101,7	7 259	100,0%
		Rak. ja huon. vuokra	21 500	21 492	100,0		
		Muut vuokrat				21 348	100,0%
		Tulos	35 600	35 580	99,9	34 764	100,0%
101050115	Jalkarannan kerho	Puhdistus- ja siivou	1 800				
		Sähkö	3 400	868	25,5	2 840	100,0%
		Rak. ja huon. vuokra	20 000	19 992	100,0	12	100,0%
		Tulos	25 200	20 860	82,8	2 852	100,0%
	Kokonaistulos			140 700	138 956	98,8	118 512

2.5.3 Viheralueiden kunnossapitokustannukset 2016

Pääkirjatili	Tulosyksikkö	Kustannuspaikka	Saldo	
			EUR	
439000	Rakennusten ja alueiden rakentamis- ja kunnossapit	10105011 Alle kouluik. kerhot	101050111 Lovisanpässin kerho	4 217,00
439000	Rakennusten ja alueiden rakentamis- ja kunnossapit	10105011 Alle kouluik. kerhot	101050112 Hirsimetsän kerho	4 626,00
439000	Rakennusten ja alueiden rakentamis- ja kunnossapit	10105011 Alle kouluik. kerhot	101050113 Tanssimäen kerho	4 626,00
439000	Rakennusten ja alueiden rakentamis- ja kunnossapit	10105011 Alle kouluik. kerhot	101050114 Launeen perhepuisto	16 531,00
Kokonaistulos				30 000,00

3. Palautekyselyn tulokset (liitteet)

Sähköinen (Webropol) palautekysely palvelun käyttäjille suoritettiin 6. - 19.11.2017.

Toiminnan yleisenä tavoitteena on monipuolisen ja laadukkaan kerhotoiminnan ja avoimen toiminnan järjestäminen turvallisessa ja virikkeellisessä ympäristössä ammattitaitoisen henkilöstön ohjaamana. Lahden kaupungin järjestämä alle kouluikäisten kerhotoiminta on laadullisesti sama tasoista riippumatta kerhopaikasta.

Kysely tarkoituksena oli saada tietoa alle kouluikäisten kerhotoimintaan osallistumisesta, lisätä toiminnan tavoitteellisuutta sekä edistää toiminnan järjestämisen ja laadun kehittämistä.

Tiivistelmä kyselyn vastauksista:

Palautekyselyyn vastasi 31 perhettä (26,95 %).

Palautekyselyn tulosten mukaan alle kouluikäisten kerhotoimintaan osallistutaan laajasti ympäri kaupunkia, eikä alueellisuus korostunut. Suurimmalla osalla vastaajista toimintaan osallistuu yksi lapsi (87 %) vain kolmesta perheestä toimintaan osallistuu kaksi lasta. Kyselyyn vastanneet olivat saaneet tietoa toiminnan järjestämisestä pääasiassa ystäviltä/tuttavilta sekä kaupungin verkkosivuilta. Kukaan ei ollut saanut tietoa varhaiskasvatuksen palveluohjauksesta. Suurin osa vastaajista koki, että tietoa toiminnan järjestämisestä oli helposti saatavilla (77,42 %). 61,29 % vastasi, että alle kouluikäisten kerhotoiminta korvasi päivähoitopaikan tarpeen. Kyselyn tulosten mukaan suurin osa perheistä on valinnut kerhotoiminnan, koska kerhon toiminta-aika on perheelle sopiva (74,19 %), kerho sijaistee perheelle sopivalla paikalla (54,84 %) ja muut syyt vastauksista käy ilmi, että kerhotoiminta vastaa myös perheiden erilaisiin tarpeisiin. Kyselyyn vastanneiden perheiden mielestä kerhotoiminnan järjestäjätaholla oli merkitystä kerhovaihtoehdon valinnassa (53,33 %). Avomien vastuksien mukaan kaupungin järjestämä kerhotoiminta koetaan luotettavaksi ja valvotuksi eikä esim. seurakunnan kerho tulisi kyseeseen uskontokasvatuksen takia. 83,87 % kyselyyn vastanneita ilmoitti, että lapsi ei osallistu muuhun kerhotoimintaan. Kyselyn 'haluaisimme vielä kertoa' osiossa perheet kertoivat mm., että

Ollaan oltu todella tyytyväisiä ja iloisia että tällainen vaihtoehto on ollut. Toiminta on monipuolista ja lapsille mieluista.

Ahtialan alueella on paljon lapsiperheitä muttei mitään kaupungin järjestämää toimintaa lapsille. Autottomana minulla kestää 1 tunti/suunta viedä lapsi kerhoon.

toiminnan hinta-laatu-suhde on 10+. Olemme olleet todella iloisia, että kaupunki tarjoaa tällaisen vaihtoehdon päivähoidolle. Ohjaajat ovat erittäin ammattitaitoisia. Lapsemme on viihtynyt mainiosti, saanut kavereita ja oppinut valtavasti uusia asioita.

Se on todella hieno vaihtoehto esim. päiväkodille. Ihmiset vain eivät tiedä tarpeeksi tästä palvelusta, kannattaisi lisätä infoa sekä mahdollisesti myös kerhopaikkoja, jotta niitä olisi kaikkien ulottavilla. Iso peukku toiminnalle!

Hienoa, että kerhotoimintaa on. On tärkeää, että kokopäiväiselle päivähoidolle on tällainen vaihtoehto. Kokemuksemme ohjaajista on ollut hyvä, he ovat työlle omistautuneita lapsista välittäviä henkilöitä. Tuntuu kuitenkin, että kerhotyön tueksi ja ohjenuoraksi laaditut suunnitelmat ovat joltain osin vähän turhankin sitovia ja tekevät kerhon toiminnasta joltain osin jäykkää. Kaikella toiminnalla on tarkoituksensa ja perusteensa. Esimerkiksi ryhmässä, jossa on paljon hiljaisempia, ehkä ujoja lapsia, voi olla vaikea olla, jos toiminnassa kovasti painoitetaan osallistuvuutta, niinkuin viime kaudella oli. Osa lapsista on kuitenkin aika pieniä vielä ja valmiuksiltaan eri vaiheissa. Ehkä nykypäivänä on liikaa suunnitelmia ja ohjeistuksia, joskus olisi ihan mukava vain kerhoilla: käydä leikkimässä, laulamassa ja askartelemassa ilman sen kummempia odotuksia.

3.1. Kyselyn taustatietoja

Kaikki kerhot	yht.	kerhotoimintapäivien lkm (pv/vko)				
		1	2	3	4	5
alle 3 v	9		2	2	5	
3 v	35		7	10	13	5
4 v	44		3	10	21	10
5 v	27			6	13	8
6 v	0					
YHTEENSÄ	115	0	12	28	52	23

Toimintaan osallistuu samasta perheestä useampi lapsi	
Perheiden	lkm
2 lasta	10
3 lasta	
4 lasta	
5 lasta	
<5 lasta	
Yhteensä	10

Keskimääräinen osallistujamäärä/toimintakerta								
Kerho	elo		syys		loka		marras	
	aikuinen	lapsi	aikuinen	lapsi	aikuinen	lapsi	aikuinen	lapsi
Hirsimetsän kerho	4	6	2	4	1	2	2	3
Jalkarannan kerho	2	3	2	3	2	3	2	3
Launeen perhepuiston kerho	3	7	6	10	6	10	8	12
Tanssimäen kerho	2	3	2	3	2	3	2	3
Yhteensä	11	19	12	20	11	18	14	21

4. Varhaiskasvatustalainsäädännön kehitys

4.1. Lahden kaupunki varhaiskasvatussuunnitelma 1.8.2017

4.1.1 Varhaiskasvatuksen tehtävät ja yleiset tavoitteet

Varhaiskasvatus on yhteiskunnallinen palvelu, jolla on monia tehtäviä. Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus on lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävä ja syrjäytymistä ehkäisevä palvelu. Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Lisäksi varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatustyössä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun.

Varhaiskasvatustalain mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on

1. edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, terveyttä ja hyvinvointia;
2. tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista;
3. toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset;
4. varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö;
5. turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä;
6. antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa;
7. tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä;

8. kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen;
9. varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin;
10. toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.

Lahden kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma on laadittu koskemaan kaikkia varhaiskasvatuksen toimintamuotoja: päiväkoteja, perhepäivähoitoa sekä alle kouluikäisten kerhotoimintaa ja sen sisältöjä tarkennetaan yksikkökohtaisissa vuosisuunnitelmissa.

4.1.2 Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat veloitteet

Kunta on velvollinen järjestämään varhaiskasvatusta niin laajasti ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa on tarvetta. Varhaiskasvatusta voidaan varhaiskasvatustilain mukaan toteuttaa päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai **muuna varhaiskasvatuksena**. Laissa säädetty lapsen oikeus varhaiskasvatukseen koskee päiväkodissa tai perhepäivähoidossa annettavaa varhaiskasvatusta. Huoltaja päättää lapsen osallistumisesta varhaiskasvatukseen. Esiopetuksessa olevalla lapsella tulee olla mahdollisuus osallistua varhaiskasvatukseen lain oikeuttamalla tavalla.

Varhaiskasvatuksen järjestäjällä on velvollisuus kertoa huoltajille varhaiskasvatuksen tavoitteista ja toiminnasta sen eri toimintamuodoissa. Huoltajalle järjestetään mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatukseen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Lisäksi huoltajille järjestetään säännöllisesti mahdollisuus osallistua paikallisen ja yksikkökohtaisen varhaiskasvatukseen suunnitteluun ja arviointiin. Lasten osallistuminen varhaiskasvatukseen vaihtelee perheiden valinnan, lasten lakisääteisen oikeuden ja varhaiskasvatuksen järjestäjän päätöksen mukaan. Tämä tulee ottaa huomioon paikallisten suunnitelmien laatimisessa.

4.1.3 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot Lahdessa

Lahden kaupungin varhaiskasvatusta annetaan päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa (**Varhaiskasvatuspalvelut**). Lisäksi järjestetään alle kouluikäisten lasten kerhotoimintaa (**Yhteiset palvelut**). Varhaiskasvatusta järjestetään kolmella palvelualueella, joiden sisällä yhteistyötä suunnitellaan ja kehitetään eri toimintamuotojen kesken alueen tarpeiden mukaisesti. Varhaiskasvatustilain, varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ja Lahden kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteet ohjaavat kaikkia varhaiskasvatuksen toimintamuotoja. Varhaiskasvatuksen toimintamuodot eroavat toisistaan oppimisympäristöiltään, resursseiltaan, henkilöstön koulutukselta ja kelpoisuusvaatimuksilta, henkilöstörakenteilta, lapsiryhmien koolta sekä lasten ja henkilöstön väliseltä suhdeluvulta. On tärkeää, että huoltajat saavat riittävästi tietoa kaikkien toimintamuotojen sisällöistä ja ominaispiirteistä. Huoltajan kanssa neuvotellaan siitä, mikä varhaiskasvatuksen toimintamuoto ja laajuus vastaavat lapsen tarpeita ja etua. Neuvontaa ja ohjausta annetaan palvelujen piiriin hakeuduttaessa, mutta myös lapsen jo ollessa varhaiskasvatuspalvelujen piirissä. Lahden varhaiskasvatuksessa tietoa eri toimintamuodoista saa kaupungin varhaiskasvatuksen verkkosivuilta, palveluneuvonnasta ja varhaiskasvatuksen henkilöstöltä.

Muu varhaiskasvatusta toteutuu Lahden kaupungissa alle kouluikäisten kerhotoimintana. Toiminta on ohjattua ja tavoitteellista ryhmämuotoista toimintaa. Alle kouluikäisten kerhotoiminta voi tarjota esimerkiksi ulkoilua, omaehtoista leikkiä, taide- tai liikuntakasvatusta. Lisäksi se voi tarjota huoltajille ohjattua yhdessäoloa lasten kanssa sekä muita sosiaalisia kontakteja.

5 Avoin varhaiskasvatus, malleja muulta Suomesta

Useimmiten avoin varhaiskasvatus on vaihtoehtoinen toimintamuoto kunnan järjestämälle tai tuemalle koko- tai osapäiväiselle päivähoidolle tai yksityisen hoidon tuelle. Avoimen varhaiskasvatuksen kerhot ovat hyvä vaihtoehto perheille, joilla ei ole tarvetta jokapäiväiseen tai kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen. Avoimet varhaiskasvatuspalvelut tarkoittavat esim. lasten kerhoja, perhekerhoja ja perhekahviloita, jotka kokoontuvat puistoissa tai päiväkotien yhteydessä. Kerhoissa työskentelee pääsääntöisesti lastentarhanopettaja ja lastenhoitaja.

Lasten kerhot ovat useimmiten tarkoitettu 2 - 5 vuotiaille ja ne kokoontuvat 1 – 5 kertaa viikossa, 2 - 3,5 tuntia aamu- tai iltapäivisin. Perhekerhot on pääsääntöisesti tarkoitettu kotihoidossa oleville 0-5 vuotiaille lapsille ja heidän vanhemmilleen ja ne kokoontuvat noin kerran viikossa. Perhekerhossa ja perhekahvilassa lapsi saa pikkuhiljaa kokemusta lapsiryhmästä yhdessä vanhemman kanssa ja vanhemmat saavat vertaistukea. Perhekahvilat ovat avoimia kaikille.

Toiminnan yleisenä tavoitteena on, että lapsi oppii kerhoissa leikkitaitoja yhdessä kerhokavereiden kanssa. Vuorovaikutuksessa opetellaan ja tuetaan lapsen sosiaalisia ja ryhmätaitoja. Kerhoissa pääpaino on leikillä, ulkoilulla ja turvallisella ololla. Varhaiskasvatuksen sisällöt ovat kerhoissa samanlaisia kuin koko varhaiskasvatuksessa.

Linkkejä eri kaupunkien sivuille:

<http://www.jyvaskyla.fi/paivahoito/kerhot>

<http://www.tampere.fi/paivahoito-ja-koulutus/paivahoito/kerhot-ja-leikkitoiminta.html>

<http://lapeenranta.fi/fi/Palvelut/Kasvatus-ja-opetus/Varhaiskasvatus/Lasten-kotihoito-ja-avoimet-varhaiskasvatuspalvelut/Avoimet-varhaiskasvatuspalvelut>

<http://www.ouka.fi/oulu/paivahoito-ja-esiopetus/avoin-varhaiskasvatus>

6 Palvelumuotoilun toimenpide-ehdotukset

Kaupungin tiukentunut talous asettaa vaatimuksen palvelujen kaupungin strategian mukaiseen kehittämiseen. Lahti on sitoutunut toimimaan lapsiystävällisenä kuntana ja sen tavoittelee päätöksenteossa ennakkovaikutusten arviointitulosten huomioimista. Palvelutarjontaa kehitetään kaupunkitasoisesti sekä alueellisesti tuottamaan myös uusia toimintamuotovaihtoehtoja.

Vaihtoehtoisilla varhaiskasvatuksen toimintamuodoilla, avoimilla varhaiskasvatuspalveluilla luodaan kotihoidossa oleville ja/tai osapäivähoitoa tarvitseville perheille uusia, kehittyviä mahdollisuuksia varhaiskasvatuksen toteutumiseen.

Lahdessa alle kouluikäisten kerhotoiminta on varhaiskasvatussuunnitelman mukaan varhaiskasvatuksen toimintamuoto. Avoin varhaiskasvatus/alle kouluikäisten kerhotoiminta on ohjattua ja tavoitteellista toimintaa alle kouluikäisille lapsille tilanteessa, jossa perheellä ei ole tarvetta lapsen kokopäiväiselle hoidolle.

Toimenpide-ehdotuksia:

- Palvelua tarjotaan perheille varhaiskasvatuksen palveluohjauksessa.
- Perhe voi samalla sähköisellä lomakkeella hakea varhaiskasvatuksen eri toimintamuotoihin.

- Perhe saa kaupungin verkkosivuilta tietoa sekä kaupungin että yksityisen, yhdistysten että järjestöjen tarjoamasta toiminnasta/palvelusta.
- Perhe saa tietoa palvelusetelin käytöstä koskien kerhotoimintaa.
- Kerhotoimintaa kehitetään huomioiden palvelun tarjonnan alueellinen tarve ja kattavuus
- Palvelumuotoilussa huomioidaan muiden kaupunkien mallien mukainen toimintamuodon kehittäminen osana kaupunkitasoista varhaiskasvatusta

6.1. Palvelumuotoilun vaikutus nykyiseen toimintamalliin

6.1.1 Jalkarannan kerhon toiminta ja henkilöstö liitetään osaksi Jalkarannan päiväkodin toimintaa

		Kustannusvaikutus
Kerhotila	Monitoimitalo jalo	
Leikkihiha	Monitoimitalo Jalo	
Henkilöstö	kerhotoiminnan ohjaaja kerho-ohjaaja	
Toiminta	alle kouluikäisten kerho	toiminnan uudelleen muotoilu osana päiväko- din toimintaa

6.1.2 Launeen perhepuiston kerhon toiminta jatkuu nykyiseen tapaan

		Kustannusvaikutus
Kerhotila	Kerhotalo sijaitsee perhepuiston alueella keskeisellä paikalla, tilojen korjaus ja huolto jatkossakin tarkoituksenmukaista	
Leikkihiha	Launeen perhepuisto	
Henkilöstö	kerhotoiminnan ohjaaja kerho-ohjaaja (3) ryhmäavustaja	ryhmäavustajan tehtävä voidaan lakkauttaa toimintakauden 17-18 loputtua ja tehtävään voidaan palkata kerho-ohjaaja Hirsimetsän tai Tanssimäen kerhosta
Toiminta	alle kouluikäisten kerho	

6.1.3 Launeen perhepuiston muu toiminta

		Kustannusvaikutus
Kerhotila	Kerhorakennus sijaitsee perhepuiston alueella keskeisellä paikalla, tilojen korjaus ja huolto jatkossakin tarkoituksenmukaista	
Leikkihiha	Launeen perhepuisto	
Henkilöstö	kerhotoiminnan ohjaaja kerho-ohjaaja (3) ryhmäavustaja	koulukäyntiavustajien loma-ajan työllistymismahdollisuus
Toiminta	loma-aikojen toiminta selvitetään sivistysjohtajan johdolla Launeen perhepuiston alueen kehittäminen lapsiperheiden virkistysalueena on alkamassa, koulukäyntiavustajien loma-ajan työllistymismahdollisuus	muut kesätoiminnan henkilöstökulut Yksityinen toimija?

6.1.4 Loviisanpässin kerhon toiminta jatkuu nykyiseen tapaan

		Kustannusvaikutus
Kerhotila	kerhorakennus on kuntokartoituksen mukaan hyvässä kunnossa, rakennus sijaitsee keskustassa hyvällä paikalla, tilojen korjaus ja huolto jatkossakin tarkoituksenmukaista	
Leikkihiha	Leikkipuisto	
Henkilöstö	kerhotoiminnan ohjaaja kerho-ohjaaja (3)	
Toiminta	- alle kouluikäisten kerhotoiminta - perusopetuksen iltapäivätoiminta	

6.1.5 Loviisanpässin kesätoiminta jatkuu kesällä 2018

		Kustannusvaikutus
Kerhotila	kerhorakennus on kuntokartoituksen mukaan hyvässä kunnossa, rakennus sijaitsee keskustassa hyvällä paikalla, tilojen korjaus ja huolto jatkossakin tarkoituksenmukaista	
Leikkihiha	Leikkipuisto	
Henkilöstö	kerhotoiminnan ohjaaja kerho-ohjaaja (3)	koulukäyntiavustajien loma-ajan työllistymismahdollisuus
Toiminta	koululaisten kesätoiminta Toimintaa järjestetty jo kuutena kesänä, esitetään lautakunnalle toiminnan vakiinnuttamista.	kesätoiminnasta ei saa syntyä lisäkustannuksia koulukäyntiavustajien kesätyöllistymismahdollisuus

6.1.6 Hirsimetsän kerhon toiminta lopetetaan

		Kustannusvaikutus
Kerhotila	kerhorakennuksen kunto on kuntotarkastuksen mukaan välttävä	vuokra- ja kiinteistön hoitokulut poistuvat (v. 2016: 24 974,00 euroa)
Leikkipiha	leikkipuisto	viheralueiden ylläpito-kustannukset poistuvat (v. 2016: 5816,00 euroa)
Henkilöstö	kerhotoiminnan ohjaaja kerho-ohjaaja	
Toiminta	alle kouluikäisten kerho	toiminnan uudelleen muotoilu

6.1.7 Tanssimäen kerhon toiminta lopetetaan

		Kustannusvaikutus
Kerhotila	kerhorakennuksen kunto on kuntotarkastuksen mukaan heikko	vuokra- ja kiinteistön hoitokulut poistuvat (v. 2016: 17 736,00 euroa)
Leikkipiha	leikkipuisto	viheralueiden ylläpito-kustannukset poistuvat (v. 2016: 5816,00 euroa)
Henkilöstö	kerhotoiminnan ohjaaja kerho-ohjaaja	
Toiminta	- alle kouluikäisten kerho - perusopetuksen iltapäivätoiminta	- aki-toiminnan uudelleen muotoilu - IP-toiminta palvelun tuottajalle